

Ontmoetingskerk Laren (NH) – 16 december 2018 - Lucas 3

De rijke vogel Friso Filippus had het goed bekeken. Hij bewoonde in zijn eentje een ruim nest in een hoge boom. Hij had een mooi uitzicht. En hij had *nooit* honger.

Hij was dan wel geen ekster, maar zoals zij had hij een scherp oog voor glinsterende dingen.

Zo had hij in zijn nest een hoop zilver en goud liggen, dat hij zomaar ergens had opgepikt.

Daarvan kocht hij zaad, zoveel als hij nodig had en vaak nog veel meer.

Heel anders was het met de mussen, daar beneden hem. Die moesten flink hun best doen voor hun dagelijkse kost. In de zomer lukte dat nog wel, maar in de winter was het hard werken voor hen. Door flink samen te werken wisten ze net wel of net niet in leven te blijven.

Maar Friso, hoeveel hij ook had, het kwam niet in zijn hoofd op om iets met die mussen te delen. Hij zat hoog en droog met gevulde buik in zijn glinsterende nest.

Toen de honger dat zag, dacht hij: Het is wel heel erg ongelijk verdeeld.

Eigenlijk vind ik dat niet eerlijk. Daar wil ik eens wat aan doen.

Dat deed hij ook. Friso kreeg honger. Hoeveel eten hij ook kocht, hoeveel hij ook at, zakken vol met zaad, het hielp hem niet.

Hij bleef hongerig zitten met een knorrende, knagende maag.

Zo keek hij over de rand van zijn nest naar de mussen.

Het gekke was: die leken veel minder last van de honger te hebben.

Eén van hen keek omhoog met een korrel in zijn mond.

Wil je ook wat, vroeg hij aan Friso.

Die knikte: ja graag.

En kijk wat er gebeurde: het eten dat hij *kreeg*, dat de mussen met hem *deelden*, dat hielp wel tegen de honger. Hoe weinig het ook was....

Vanaf die dag verzorgden de mussen Friso.

En Friso zelf?

Hij had niets meer aan al zijn goud en schonk het dus maar aan de mussen.

De arme vogels waren rijk geworden. Van het goud kochten zij voedsel en deelden dat met elkaar, maar ook met Friso.

Die hielp van zelf een handje mee.

Zo was er niemand meer die honger leed.

Friso had geen goud meer, maar bleef toch rijk, op een andere manier dan.

Alleen schaamt hij zich soms nog over zijn vroegere vrekkerigheid.

Vooral zijn borst wordt dan vaak rood van schaamte.

Als je ooit een roodborstje ziet, heb je een goede kans dat hij Friso Filippus heet.....

Een fabel zoals deze houdt je op milde wijze een spiegel voor.

En kan je zo aan het denken zetten.

Hoe anders gaat het bij Johannes. Bij hem geen mildheid of vriendelijkheid.

Hij gaat meteen flink te keer tegen zijn gehoor.

Adderengebroid! Zo begint hij.

Dat woord gebruikt hij niet voor mensen die hem afwijzen. Nee, zo spreekt hij diegenen aan die bij hem komen om gedoopt te worden.

Adderengebroid!

Stel je voor dat ik een preek zo zou beginnen!

Johannes doet dat wel. En na die aanhef lijkt hij een ouderwetse donderpreek te houden.

Met meer dan opgeheven vinger zegt hij: denk maar niet dat je de toorn zult ontlopen.

Denk niet dat je er al bent. Denk niet dat je een streepje voor hebt omdat je een nakomeling van Abraham bent. Denk niet dat je bij de goede club zit.

Johannes spreekt dreigende woorden.

De bijl ligt aan de wortel. Elke boom die geen goede vruchten draagt wordt omgehakt en in het vuur gegooid.....Het koren blijft bewaard, maar kaf zal verbrand worden met onblusbaar vuur.

Johannes lijkt aan de wieg te staan van een traditie die mensen bang maakte met hel en verdoemenispreken. Een traditie die met dat kaf en het koren anderen ging wegzetten.

Israël is het koren, heidenen het kaf, zei rabbi Abin.

Later zeiden kerkmensen: gelovigen zijn het koren, ongelovigen het kaf.

Met deze tekst van Johannes vroegen velen ook over zichzelf vertwijfeld af:

Behoor ik tot het koren, of ga ik als kaf verloren.

Staat mij de hemel of de hel te wachten.

Doet Johannes hier niet aan ordinaire bangmakerij?

Is geloven daarvoor bedoeld?

Ik zou er niet mee te maken willen hebben, met geloof dat angst als wapen hanteert.

Daar is geloven niet voor.

Wel, om je een spiegel voor te houden.

Wel om je te helpen onderscheid te maken.

Maar boven alles is geloven er om je bij te staan om te leven en *samen te leven*.

Wat dat betreft is de fabel van Friso Filippus voor mij ook een geloofsverhaal.

Wat moeten we doen, vragen dopelingen aan Johannes, na zijn vlammeende woorden.

Je zou denken: hij zal de lat wel hoog leggen en met strenge eisen komen.

Maar dat gebeurt niet.

Wat Johannes zegt, komt dicht in de buurt van de fabel.

Hou rekening met elkaar. Denk niet alleen aan jezelf.

Hij vraagt je niet heilige boontjes te worden. Hij vraagt niet je baan op te geven of om je af te zonderen en de wereld te mijden.

Niets van dat alles.

Hij vraagt je niet meer dan mogelijk is, te doen.

Heel praktisch.

Tegen alle mensen zegt hij: Heb je twee onderkleden, deel er dan een.

Heb je dubbel te eten, deel dan.

Tegen tollenaars zegt hij: vraag niet meer dan vastgesteld is.

En tegen soldaten: plunder niet, pers niemand iets af.

Is dit alles, vroeg ik me af, toen ik dit las.

Is het voor zo'n boodschap nodig om eerst zo te keer te gaan.

Om *adderengebroid* te roepen en je bang te maken?

Nee, dat beeld van de dorsvloer, waar kaf en koren van elkaar worden gescheiden, is er niet om je met permanente angst op te zadelen. Het wil je helpen om tot leven en samenleven te komen. Zo is het ook met dat vuur.

Kaf en koren zijn er niet om mensen in te delen en af te schrijven.

Ze slaan op jou en mij.

Het gaat er om in je leven om onderscheid te maken.

Om telkens het goede van het overbodige te scheiden.

Kaf heeft een tijd een beschermende functie.

Het is een vliesje, waardoor koren kan groeien. Het is nuttig voor een tijd.

Maar dan komt er een moment dat het zijn werk heeft gedaan.

Of het nu om geloven, werk of relaties gaat.

In mijn leven moet ik telkens nagaan: wat is kaf en wat *koren*.

Ik moet aan zelfonderzoek doen. Wat is waardevol en wat kan ik loslaten.

Zit ik op het goede spoor. Of ben ik bezig met randverschijnselen en overbodige dingen?

Dat zelfonderzoek en dat loslaten kan best pijnlijk zijn.
Zoals ook het vuur dat met dat zelfonderzoek te maken heeft pijnlijk kan zijn.
Vuur is louterend en zuiverend. Het is het symbool van het onderscheid.
Vuur is er om het goede van het kwade te onderscheiden.
Om steeds uit je leven weg te doen wat het goede in de weg staat.
Vuur is er niet voor een eeuwige en permanente pijniging.
Dat hebben ze er later in die hel- en verdoemenispreken van gemaakt.
Vuur is heilig vuur en dat is er om jou tot leven en samenleven te brengen.

Wat uitgezuiverd en weggedaan moet worden is onze houding die een ander uitsluit.

Wat het vuur in kan, is de neiging om alles te richten op je eigen belang.
Met praktische, concrete aanwijzingen maakt Johannes je er bewust van dat je mens bent in relatie. Dat *jij* er bent, maar een ander ook.
Je hoeft niet de hele wereld op je nek mee te dragen.
De boodschap is simpel en hanteerbaar.
Als je twee stel onderkleden hebt, als je dubbel te eten hebt, kun je delen.
Als tollenaar hoef je niet meer te vragen dan je toekomt.
Als soldaat kun je de verleiding om te plunderen weerstaan.
Als...
Bedenk: jij bent mens in relatie.

Vijftig jaar geleden schreef Feitse Boerwinkel een bekend geworden boekje: *Inclusief denken*. Hij schreef dat in de tijd van de koude oorlog.
Hij zegt: je hoeft het niet met elkaar eens te zijn, maar zet een ander niet als vijand weg. Sluit een ander niet uit.
Exclusief denken, als je een volk, een continent, een naaste uitsluit, is niet alleen verkeerd voor een ander. Het is voor niemand goed.
Zijn profetische woorden komen samen in een verhaaltje.
Er was een tijd dat alle lichaamsdelen een eigen wil hadden en zelf konden denken en beslissen. Zo werkten ze samen. Ieder deed wat hij te doen had. Het oog keek, het oor luisterde, de mond kauwde, handen pakten van alles aan en voeten draafden heen en weer.
Maar weet deed die maag eigenlijk? Hij ontving steeds, maar het was volstrekt onduidelijk of hij wel ene klap uitvoerde. Hoe hij ook zei: wat ik doe is onzichtbaar, alle anderen pikten het niet. Je bent lui! Je profiteert van onze voorzieningen.

Nadat een eerste waarschuwing geen verandering bij de maag had gebracht, zeiden die anderen: we stoppen er mee. We gaan ons niet meer uitsloven voor jou.

Het oog, het oor, de mond, de hand, de voeten, ze hielden er mee op.

De maag kreeg niets meer.

Eerst dachten alle anderen: net goed! Dit zal je leren!

Maar niet snel daarna merkten ook zij, hoe ze verzwakten en samen bijna het loodje legden.

Jezus belichaamt de God van het inclusieve denken.

Niet een God van een *deel* van de mensen, maar *van alles en allen*.

Niet één om je bang te maken.

Wel één van heilzame woede om alles wat mensen beschadigt.

Niet één God van permanente revanche, wel van het vuur, waarin het kwade, het onvolmaakte zal verdwijnen.

Door alles heen een God die niet zonder je kan.

Die tot in eeuwigheid inclusief denkt.

Vertrouw en weerspiegel.

Scheid kaf van koren. Wees kritisch. Laat het vuur van zuivering toe.

Soms kun je wat doen, soms kun je delen, soms alleen hopen en bidden.

Vergeet niet: ook dat is bij uitstek een vorm van inclusief leven.

Leer inclusief te leven.

De mussen hadden het instinctief begrepen.

Ik weet niet of ze vrome *woorden* tsjilpten.

Hun daden weerspiegelden God.

En wij?

Amen